

УДК 355.2:327(569.4:53)''20''

DOI: 10.5937/pr83-55094

Прегледни рад

Политичка ревија

1/2025.

Vol. 83

стр. 73-99

Стефан Рашовић*

Војска Србије, Речна флотила, Београд

Никола Славковић**

Војска Србије, Речна флотила, Београд

ТЕРОРИСТИЧКА ДЕЈСТВА ЈЕМЕНСКИХ ХУТА КАО ОДГОВОР НА ВОЈНЕ АКЦИЈЕ ИЗРАЕЛА И ПОСЛЕДИЦЕ ПО МЕЂУНАРОДНУ БЕЗБЕДНОСТ И ТРГОВИНУ

Сажетак

Хути (Ансар Алах) су милитантни покрет који негује заидски облик шиизма и воде порекло из Саада, провинције у северном Јемену. Од 2014. године они се налазе у грађанском рату и боре се за превласт у Јемену. Нападом Хамаса на Израел 7. октобра 2023. године започео је нови рат на Блиском истоку. Хути су одмах након напада подржали Хамас, а након одмазде Израела и покретања војне операције објавили да ће нападати ратне и комерцијалне бродове који су на неки начин повезани са Израелом, а плове Аденским заливом и Црвеним морем. Полазна претпоставка овог рада јесте да су дејства Хута терористичка, а последице по међународну безбедност и трговину далекосежне. Циљ овог рада јесте анализа поменутих дејстава Хута у Црвеном мору и Аденском заливу, као њиховом одговору на војне акције Израела, а у циљу пружања подршке народу Палестине, притом напоменувши да су они од јануара 2024. године од стране САД окарактерисани

* Имејл адреса: stefanroyalcrowns@gmail.com; ORCID: 0009-0007-5318-0016.

** Имејл адреса: nikola.slavkovic97@gmail.com; ORCID: 0009-0000-9502-5128.

као глобална терористичка група. У првом делу рада биће дата појмовна одређења тероризма и поморског тероризма, док ће у другом делу рада акценат бити на објашњењу настанка овог покрета, њиховом учешћу у грађанском рату, као и давању одговора на питање да ли су они терористи или побуњеници. У трећем делу рада анализираће се реакција Хута на војне акције Израела које су последица напада Хамаса, као и хронологија и приказ њихових напада од новембра 2023. године. У последњем делу рада биће приказане последице по међународну безбедност и трговину, као и начин на који је свет одговорио на дејства Хута, у виду формирања две операције *Prosperity Guardian* и *Aspides*.

Кључне речи: Хути, тероризам, Црвено море, Аденски залив, пловидба, међународна безбедност, трговина

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ТЕРОРИЗМА И ПОМОРСКОГ ТЕРОРИЗМА

Тероризам је највећа претња XXI века, а уједно изазов у културном, моралном и економском смислу. Распрострањеност, интензитет и начин испољавања тероризма исказују високу повезаност између тероризма као појаве и стања међународних односа. То је феномен који нема једну уопштenu дефиницију, већ се само може говорити о одређеним карактеристикама које су заједничке за све њих.

Објективне околности које доприносе појави тероризма су неправде и несавршености у економској сфери и политичкој надградњи друштва, нефункционисање институција, сиромаштво, корупција, мито и слично. Објективне околности за појаву тероризма чини процена терориста да се стање може променити насиљем и да је оно најбржа, најцелисходнија, најефикаснија и једина могућа варијанта деловања. Циљ тероризма је да изазове страх и пометњу код владајуће групе и становништва, да скрене пажњу на присуство снага у чије име терористи иступају, охрабри њихове потенцијалне савезнике и омогући постизање постављених циљева (Мијалковић 2018).

Тероризам као насилнички акт одликује се следећим карактеристикама (Стајић 2015):

Терористички акт је акт преношења одређене поруке. Порука говори о циљевима деловања, као и намерама извршиоца, па зато терористи и преузимају одговорност за извршено дело. Овим порукама се наглашава претња да ће се са акцијама наставити ако се не поступи по њиховим захтевима, а то напослетку изазива страх.

Страх или изазивање страха је друга карактеристика тероризма. Психолошки ефекат страха према процени терориста превазилази његове рушилачке могућности. Страх није успутна последица тероризма већ ефекат према коме се тежи као средству за остварење циља.

Аморалност самог чина је трећа карактеристика тероризма. Она се објашњава његовом ирационалношћу као методом политичке борбе зато што терористи не делују по правним нормама конвенционалног друштва или међународне заједнице, него према сопственом систему вредности. Своје деловање правдају природним правом да свим средствима остваре циљеве. Тероризам се увек испољава као рефлексија политичке немоћи и служи као крајње средство политичке борбе (Андрић и Ковач 2021).

Тероризам је „забрањени акт што значи да његово вршење представља кривично дело” (Стајић 2015, 274).

Постоји више подела тероризма у односу на одређене критеријуме, али све поделе нису толико значајне да би се разумео појам тероризма. У нашем конкретном случају неопходно је још поменути и појам поморског тероризма чија дефиниција такође није званично систематизована. Он представља велику претњу људским животима, морској средини, као и сигурности и безбедности пловидбе (Боланча и Јеловчић 2018, 371). Према наводима Назира (Nazir 2024, 5), поморски тероризам вуче корене из тридесетих година прошлог века, када је извршено преко двадесет напада на фашистичке комерцијалне бродове од стране Организације против фашизма и подршке Совјетском Савезу (*Organization against fascism and in support of the USSR*). Шахид и Зеб (Shahid and Zeb 2024) наглашавају да поморски тероризам није ограничен само на бродове и луке, већ и на нафтне платформе, цевоводе и подводне комуникацијске каблове. Према томе, неки од појавних облика поморског тероризма могу бити намерне отмице, оштећења бродова или терета, напад на лица која се налазе на бродовима као и друге активности које могу да угрозе сигурност и безбедност пловидбе.

Опасност поморског тероризма препознала је и Међународна поморска организација (*International Maritime Organization*) која је исти дефинисала као противзаконито дело против сигурности поморске пловидбе у Конвенцији о сузбијању незаконитих радњи против сигурности поморске пловидбе (*Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation – SUA*) из 1988. године и њеном протоколу из 2005. године (ИМО 2005). Протокол је ступио на снагу након највећег поморског терористичког напада који се догодио 27. фебруара 2004. године на Филипинима, када је трајект Супер Фери 14 (*Super Ferry-14*) нападнут активирањем око 3,6 килограма експлозива, при чему је живот изгубило 116 људи. Одговорност за напад преузела је исламска екстремистичка организација Абу Сајаф (*Abu Sayyaf*) (Chalk 2008).

Иако је данас проценат терористичких напада на бродове и поморску инфраструктуру скоро занемарљив према Глобалној бази података о тероризму (*Global Terrorism Database*), ови напади могу проузроковати масовне жртве и штету на инфраструктури, утицати на безбедност и прекид глобалне трговине изазивајући видљиве економске последице (Nazir 2024). Нови рат на Блиском истоку отворио је „Пандорину кутију” и актуелизовао тему поморског тероризма, ставивши у први план Јеменске Хуте због њихових напада на комерцијалне и ратне бродове у Црвеном мору и Аденском заливу.

КО СУ ЈЕМЕНСКИ ХУТИ?

Хути (*The Houthi movement*) су милитантни покрет који води порекло из Саада (*Saada*), северозападне јеменске провинције и пропaгирају заидски облик шиизма. Процењује се да око 35% становништва Јемена чине заиди (Garett and Rowan 2022). Покрет Хути себе назива именом Ансар Алах (*Ansar Allah*) што у преводу значи „Божји браниоци”. Заступљенији израз Хути добио је по оснивачу овог покрета, заиди активисти и политичару, Хусеину Бадр ал-Дин ал-Хутију (*Hussein Badr al-Din al-Houthi*) (Zeidan 2024).

Корени покрета потичу из заиди друштва, које је основано 893. године у северном Јемену. Дуго времена је заиди заједница била мањинска секта у оквиру шиитског ислама, али је временом напредовала, упркос изазовима, а потом постала и доминантна политичка снага у Јемену (Zeidan 2024). Оно што је карактерисало заиди имапат јесте била окрућност (Alasrar 2022). Током 1962. године

дошло је до протеривања имама, заидско политичко-духовног поглавара, и успостављања војног режима, Јеменске Арапске државе, док је почетком 1980-их основана вехабијска богословија у близини Саада, средишта заидског друштва. Овај потез су заиди схватили као егзистенцијалну претњу, што је за последицу имало њихово освешћивање. Током 1990-их оно се одразило на политичком пољу, при чему се формирала партија Ал Хак (*Al-Haqq*), („истина“), у циљу побољшања интереса заједнице и супротстављања уливању саудијских верских идеја и пракси у земљу. Ова партија је била у парламенту од 1993. до 1997. године и представљала је опозицију знатно јачој исламистичкој партији Ислах (*Islah*), („реформа“), која је била под утицајем Саудијске Арабије. У току 1997. године тадашњи председник Јемена Али Абдулах Салех (*Ali Abdullah Saleh*) доделио је Ал Хак партији и министарско место за верске задужбине (Zeidan 2024).

Најутицајнији представник Ал Хака у парламенту био је активиста Хусеин Бадр ал-Дин ал-Хути. Након што је напустио парламент 1997. године, Хусеин ал-Хути је почео да промовише ал-Шабаб ал-Мумин (*al-Shabab al-Mu'min*) („верујућа омладина“), мрежу младих заида која је замишљена као алтернатива сличним мрежама младих вехабија. У почетку је ова мрежа пружала верско образовање, осећај сигурности, социјалну помоћ, а самим тим је била и подржана од стране јеменске владе (Zeidan 2024). Питања корупције и неједнакости унутар Салехове владе, чинила су сферу интересовања верујуће омладине (Smolič 2020). Међутим, због све веће популарности и осуда Салеховог председништва, 2000. године долази до престанка финансирања ове мреже. Временом, под утицајем све већих тензија између режима Салеха и верујуће омладине, долази до преобликовања ове мреже у већи покрет (Zeidan 2024).

Америчка борба против тероризма и инвазија на Ирак 2003. године изазвала је револт код Хута, који усвајају слоган: „Бог је велики, смрт Америци, смрт Израелу, проклетство Јевреја и победа ислама” (Al-Sallal 2024, 25). Побуна и отпор Хута, све више су сметали Салеховом режиму, па је тако он наредио да се Хусен ал-Хути ухапси. У септембру 2004. године, Хусен ал-Хути је убијен од стране јеменских снага. Веома кратко лидерску позицију преузима његов отац, а касније вођство покрета прелази на његовог брата Абдула Малика ал-Хутија (*Abdul-Malik al-Houthi*). Покрет се временом све више и више ширио, како у људским, тако и у материјалним

капацитетима. Нелегалним токовима долазили су до богатог војног арсенала, а одређени број припадника оружаних снага придружио се покрету. Салехов режим је постепено почео да слаби, а Јеменци су, инспирисани протестима Арапског пролећа 2011. године у Египту и Тунису, апеловали на смену Салеховог режима (Zeidan 2024).

Учешће у грађанском рату и преузимање власти

Абдрабух Мансур Хади (*Abdrabbuh Mansur Hadi*), дотадашњи потпредседник, преузео је званично власт фебруара 2012. године (Zeidan 2024). Услед незадовољства увођењем новог федералног облика од стране Хадијеве владе, Хути су чекали идеалну прилику за војно освајање престонице, па су са својим борцима окружили град Сану (*Sanaa*). Протести јавности у јулу 2014. године, услед одлуке привремене владе да удвостручи цену горива, били су угушени. Ту ситуацију искористио је Абдул Малик ал-Хути који је 18. августа 2014. године са хиљадама демонстраната организовао нове протесте, захтевајући оставку владе. Након што су владине снаге 9. септембра 2014. године одговориле на протесте испаливањем хитаца на протестанте, Абдул Малик ал-Хути издао је наредбу за улазак наоружаних трупа у престоницу. Након седам дана борбе са војском прелазне владе и присталицама Ислаха, Хути су заузели Сану. Запоседањем државних институција, прелазна влада била је приморана да потпише споразум којим би се у року од месец дана формирала нова власт коју би чинили и представници Хута. Након успешног заузимања престонице, јединице Хута наставиле су ка југу, ка граду Адену (*Aden*). Крајем октобра Хути су заузели и луку Ходеиду (*Hodeidah*) која ће имати јако битну улогу у каснијим дејствима (Smolič 2020). Оно што је занимљиво напоменути је да су Хути у овом периоду започели сарадњу са Салехом, једним од својих највећих непријатеља. Већински део војске, остао је на страни Салеха, тако да су Хути са њим били надмоћнији (Riedel 2017).

Хути су власт у Јемену преузели у јесен 2014. године при чему је образован петочлани председнички савет, који је требао да управља државом у наредне две године. У фебруару 2015. године, Хади је побегао у Аден и повукао своју оставку на место председника прогласивши Аден новом престоницом. Овим потезом, заузимање Адена постало је примарни циљ Хута, а у циљу успостављања државне власти. Крајем марта 2015. године, првих дана борбе,

Хути заузимају аеродром у Адену, док су Хадијеве војне јединице пружиле веома слаб отпор, након чега је Хади побегао у Саудијску Арабију и напустио Аден (Smolič 2020).

Саудијска Арабија је желела да свргне Хуте са власти при чему је војно интервенисала у Јемену. Примарни циљ био је повратак Хадија на власт (Anshori and Arif 2024). Заједно са још девет других сунитских нација, Саудијска Арабија покренула је ваздушне ударе на положаје Хута, који су успешно одбијали нападе и дали до знања да се неће лако предати. Саудијска Арабија је 21. априла 2015. године завршила са операцијом, тврдећи да је успешно неутралисала војне циљеве Хута. Важно је напоменути да ниједан од два циља Саудијске Арабије није остварен, Хути нису протерани, а Хади се није вратио на власт након тих напада (Zeidan 2024). Међутим, током јула месеца Хадијеве јединице успевају да поново успоставе контролу над Аденом, чиме Хути бивају заустављени (Smolič 2020).

Борбе су се и даље наставиле, а Хути су потпуну контролу над Саном успоставили крајем 2017. године када је Салех убијен након што је изразио жељу да се прикључи коалицији са Саудијском Арабијом (Zeidan 2024). У току 2017. године дошло је до неслагања и међу провладиним снагама које су биле подржане од стране Саудијске Арабије, при чему је настао покрет Јужно прелазно веће (*Southern Transitional Council*) подржан од стране Уједињених арапских емирата (*UAE*). Хади је остао на власти све до 2022. године, након чега се повукао и предао власт председничком већу, при чему је оснивач Јужног прелазног већа постао премијер Јемена (Garett and Rowan 2022).

Хути данас контролишу трећину територије Јемена, већински део севера Јемена, главни град Сану, и веома битну луку Ходеиду, која им је кључна за напад на бродове у Црвеном мору и Аденом заливу (Anshori and Arif 2024). Хути временом нису ослабили, већ се може рећи да су ојачали у погледу средстава ратне технике, а контрола над главним градом и делом територије Јемена где живи скоро 50% становништва им даје предност у односу на провладине снаге. Хути су након октобра 2023. године више фокусирани на подршку народу Палестине у борби против Израела, а самим тим и на бродове који су на неки начин повезани са Израелом, него на окончање грађанског рата. Поред свих напора који су УН уложиле у мировним преговорима, рат између провладиних снага Јемена и Хута је настављен све до данашњег дана и не назире му се крај (Garett and Rowan 2022).

Побуњеници или терористи?

Након терористичког напада 11. септембра 2001. године долази до измене правила међународне политике. Тадашњи председник САД Џорџ Буш (*George W. Bush*) изјавио је да у борби против тероризма нико неће моћи да буде неутралан, већ ће свако бити или уз САД или на страни терориста. САД су најоштрије осудиле тероризам класификујући га као глобални злочин против човечности (Pulkkinen 2017).

Почеци тероризма у јеменској области датирају још из 1980. године, од радикалног исламског покрета који је учествовао у борбама на територији Авганистана. После напада САД на Ирак 2003. године, Хути, под подршком Ирана, постају део савезништва отпора са Хамасом¹ и Хезболахом² против САД, Израела и западног света. У периоду од 2001. године до краја 2015. године било је 10 терористичких претњи на територији Јемена, које су биле упућене влади, снагама безбедности, цивилима, а оне су долазиле од стране групе Ал-Каида и ИСИС (Anshori and Arif 2024, 7).

Јеменска влада је 2009. године прва Хуте прогласила терористима, док их је Саудијска Арабија прогласила током 2014. године (Atanisau 2019). Важно је напоменути да су САД први пут у јануару 2021. године декларисале Хуте као терористичку организацију, али су их већ 16. фебруара исте године уклониле са терористичке листе како би се олакшало пружање хуманитарне помоћи јеменском народу који се налазио у тешкој ситуацији због грађанског рата. Једно од истраживања које је спроведено од стране Вотела и сарадника 2021. године, указивало је на то да су САД веома битан фактор у Јемену, а овај догађај је ишао у корист томе (Anshori and Arif 2024).

Након настанка сукоба између Израела и Хамаса у току октобра 2023. године и подршке народу Палестине нападима на комерцијалне бродове, Хути су 17. јануара 2024. године од стране САД декларисани као специјална терористичка група (Anshori and Arif 2024). Већ споменути мото Хута: „Бог је велики, смрт Америци, смрт Израелу, проклетство Јевреја и победа ислама”, један је од разлога због којег

¹ Милитантни палестински и сунитски исламистички паравојни покрет настао 1987. године након избијања палестинског устанка (Byman and McCaleb 2023).

² Шиитска либанска проиранска паравојна група и политичка странка настала 1982. године током инвазије Израела на Либан (Byman and McCaleb 2023).

САД сврстава овај покрет у терористе, јер овим слоганом на јасан начин изражавају презир према другим религијама и нацијама (Atanisau 2019). Интерес САД је супротстављање тероризму у Јемену, најпре због слободне пловидбе Црвеним морем, али и због економске користи, нарочито када су у питању природни ресурси (Anshori and Arif 2024). Међутим, проглашење Хута терористима не представља дуготрајно решење, јер они сматрају да ће Хути и даље наставити са изазивањем сукоба, што за последицу може имати само већи број гладног становништва и уништење инфраструктуре (Anshori and Arif 2024).

Савет безбедности Уједињених нација не сврстава Хуте у терористе, али је донео резолуције 2722 у јануару и 2739 у јуну 2024. године, у којима се потврђује право на слободу пловидбе и осуђују њихови напади, а од њих се захтева моментални прекид напада на комерцијалне бродове у Црвеном мору и Аденском заливу (UNSC, S/RES/2722, S/RES/2739). Такође, ни Европска Унија у својој листи терористичких организација овај покрет не препознаје као такав, па се на основу овога може видети и подељеност која влада светом (CFSP, 2024/2056, art.1). Док су за САД, владу Јемена, Саудијску Арабију и друге сунитске државе које подржавају владине снаге они терористи, за Уједињене нације, Европску Унију и остале државе света они су само побуњеници. Међутим, за дејства која тренутно врше, може се рећи да имају све карактеристике терористичких у складу са одредницама.

РЕАКЦИЈА ХУТА НА ВОЈНЕ АКЦИЈЕ ИЗРАЕЛА И ПОДРШКА ПАЛЕСТИНИ

Нови рат на Блиском истоку изненада је покренут 7. октобра 2023. године нападом Хамаса на Израел, на војне базе и цивилне заједнице, гранатирањем, али и пешадијски са неколико хиљада милитаната који су успели да пробију зид између Израела и Газе. Претпоставља се да је приликом овог напада страдало преко 1600 цивилних жртава, између осталог и присутних на музичком фестивалу Супернова (*Supernova*), а да је преко 200 људи отето и одведено у Газу (Dopelt i Houminer-Klepar 2024, 2175–2176). Израелске одбрамбене снаге (*The Israel Defence Forces*) су 27. октобра у знак одмазде покренуле војну операцију великих размера, која је до

данашњег дана резултирала енормним бројем цивилних жртава, претежно палестинских цивила (Maity et al, 2024).

Хути су одмах након напада запретили да ће Хамасу пружати војну помоћ, а након одмазде Израела и покретања војне операције објавили су да ће нападати ратне и комерцијалне бродове који су на неки начин повезани са Израелом, а који плове Аденским заливом, мореузом Баб ел-Мандеб (*Bab al-Mandab Strait*) и Црвеним морем. Циљ ових напада био је подршка народу Палестине стварањем економских потешкоћа Израелу, а и сам војни портпарол Хута Јахија Саре (*Yahya Saree*) је изјавио да ће ови напади трајати све док не престане копнена операција и опсада Газе (Widodo et al 2024, 153). Хути су упозорили и да ће све војне јединице које буду пружале заштиту израелским бродовима или бродовима који су повезани са Израелом сматрати легитимним циљевима (Pedrozo 2024, 50).

Треба напоменути да је сам положај мореуза Баб ел-Мандеб стратешки, окружен Јеменом, Еритрејом и Џибутијем, и да као такав „чува“ улаз у Црвено море, па је његова контрола од изузетне важности за безбедност пловидбе Аденским заливом и Црвеним морем. Стратешки значај се може доказати тиме и што велике силе (САД, Кина, Француска, Италија, Јапан и ЕУ) имају своје базе у Аденском заливу, тачније у Џибутију. Овај значај су свакако увидели и Хути, па иако овај мореуз није под њиховом контролом, делови територије које поседују као и најзначајнија лука Ходеида су јако близу, а то им је свакако омогућило лакше праћење бродова и бољи преглед ситуације. Покушаји међународне заједнице да се спречи ескалација сукоба у региону су пропали, а безбедносна ситуација се у Црвеном мору и Аденском заливу погоршала, што је негативно утицало на саму безбедност пловидбе и трговину (Notteboom et al 2024, 3).

Отмица контејнерског брода Галакси Лидер (*Galaxy Leader*)

Хути су, већ средином октобра и почетком новембра месеца, лансирали више пута дронове и балистичке ракете дугог домета на Израел, али су њих пресрели заједничким снагама војска Саудијске Арабије и поморске снаге САД (бродови *USS Carney* и *USS Hudner*). Хути су након тих неуспешних покушаја одлучили да се више фокусирају на комерцијалне бродове јер већина њих

није имала никакву заштиту и обезбеђење. Први напад које су спровеле милитантне формације Хута догодио се 19. новембра 2023. године. Коришћењем хеликоптера нападнут је контејнерски брод Галакси лидер (*Galaxy Leader*), који је пловио под заставом Бахама и био у власништву британске компаније, повезане са израелском компанијом Реј Кар Кериерс (*Ray Car Carriers*). Целокупна посада од 25 чланова била је отета заједно са бродом (Pedrozo 2024, 51).

Оно што је било интересантно приликом ове отмице јесте спроведена медијска кампања. Хути су и раније постављали огроман број видео монтажа, анимација и песама које су оптуживале Израел и САД. Овај садржај су најчешће објављивали на друштвеним мрежама као што су *TikTok* и *Telegram* одакле их је даље делила и преузимала међународна публика која је била задивљена оригиналношћу њихове пропаганде (Porter 2024). Према томе, Хути су и прву отмицу испратили медијски, уз видео садржај на којем наоружани борци из хеликоптера слећу на брод и узимају све чланове посаде за таоце. Након тога, званичници Хута дошли су на нову идеју, а то је да допусте медијски утицајним особама из Јемена да се укрцају на брод и сниме одређени садржај који ће касније пласирати јавности на друштвеним мрежама. Мустафа Ал-Момари (*Mustafa al-Mumari*), медијска утицајна личност из Јемена, са милионским пратиоцима на друштвеним мрежама, посетио је овај брод и снимио видео снимке које је касније објавио на друштвену мрежу *YouTube*. Још једна популарна личност која је имала прилику да посети брод био је Рашид Ал-Хадад (*Rashid Al-Haddad*), младић из Јемена, који је постао атракција након што је објавио видео записе са брода на друштвеној мрежи *TikTok*, а који су му донели милионске прегледе (Mohsen 2024).

Хронологија и приказ осталих напада од новембра 2023. године

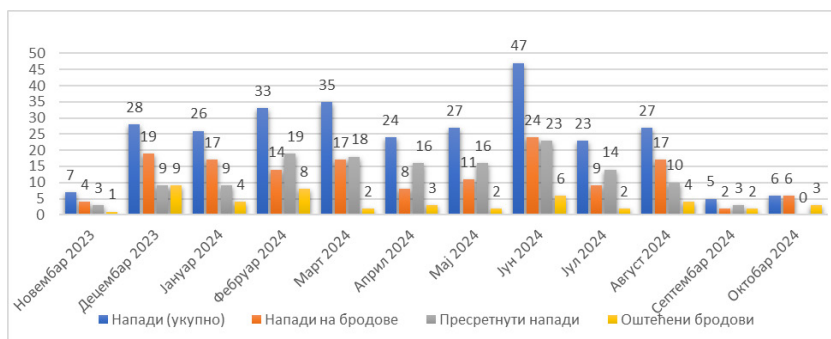
Охрабрени почетним успехом, Хути су врло брзо наставили са новим нападима. Користећи дроне, балистичке и крстареће ракете, беспосадна пловила, али и друге методе, као што су подводне мине, наоружане групе људи на брзим чамцима такозваним скифовима (*skiff*) или крафтовима (*crafts*) са циљем вршења отмице брода, Хути су успели да генеришу велики страх код трговинских компанија које су почеле да мењају пловидбене руте, а одређени број бродова је био

оштећен и потопљен. Иако су Хути у почетку тврдили да нападају само бродове који су на било који начин повезани са Израелом, подаци о нападнутим бродовима недвосмислено су показивали да су нападнути бродови и земаља које су подржавале Израел у својим војним операцијама (Rodriguez-Diaz et al 2024)

САД су објавиле процену да је од новембра месеца 2023. године па до јуна 2024. године било око 190 напада који су утицали на интересе око 65 држава (The House of Commons Library 2024). С друге стране, подаци независне Базе података о оружаним сукобима и локацијама (*Armed Conflict Location & Event Data-ACLED*) показују да је до средине октобра ове године било око 306 независних догађаја, а од тога 245 напада (ACLED 2024). Један од инструмената који у овој регији пружају сигурност пловидбе и извештају о нападима и потенцијалним претњама је и Организација за поморске трговинске операције Уједињеног Краљевства (*UKMTO – United Kingdom Maritime Trade Operations*) која је од почетка ове године па до новембра избацила 247 обавештења и упозорења, при чему треба узети у обзир да се не односе сва на нападе Хута (UKMTO 2024). Поморски центар за безбедност Рога Африке (*MSCHOA – Maritime Security Centre: Horn of Africa*) као продужена рука Европске Уније такође има своју евиденцију и обавештава бродове о нападима и потенцијалним претњама, али подаци нису јавни, већ им само пријављени корисници могу приступити (MSCHOA 2024).

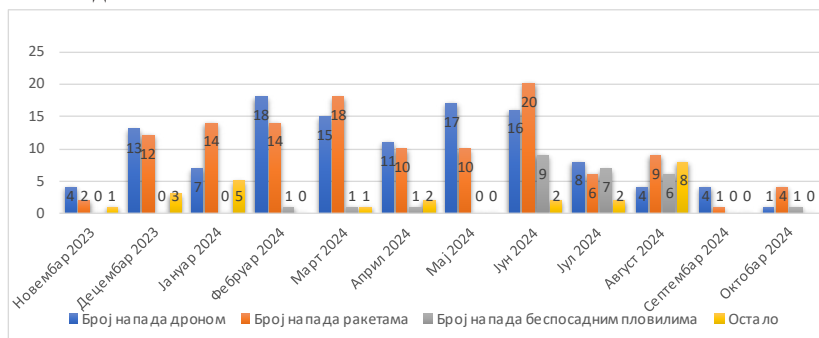
Све у свему, јако је тешко утврдити тачан број напада који се догодио од почетка сукоба. Анализирајући више доступних извора података, ослањајући се највише на *ACLED* базу података, *UKMTO* обавештења и упозорења, новинске и научне чланке, направљена су два графикана. Први графикон има за циљ да покаже број напада на комерцијалне и војне бродове по месецима закључно са октобром текуће године, број пресретнутих напада од стране савезника, али и број оштећених бродова где ће се под овим подразумевати погођени бродови који су претрпели бар неко оштећење (Графикон 1). Други графикон показује број напада према врсти напада, односно показује да ли је напад извршен дроновима, балистичким и крстарећим ракетама, беспосадним пловилима или на неки други начин (комбиновано, подводним минама, наоружаним групама на малим брзим чамцима, такозваним скифовима или крафтовима) (Графикон 2).

Графикон 1: Напади Хута у Црвеном мору и Аденском заливу од новембра 2023. године

Извор: Обрада аутора.

Графикон 2: Врсте напада у Црвеном мору и Аденском заливу од новембра 2023. године

Извор: Обрада аутора.

На основу података из Графикона 1 закључује се да је укупан број пријављених напада био 288, од тога 148 пресретнутих и 140 непресретнутих напада, док је укупно 46 бродова било оштећено. Подаци из Графикона 2 показују да је укупан број пријављених напада дроном био 118, а укупан број напада крстарећим и балистичким ракетама 130, при чему је то најчешћа врста напада. Треба напоменути да је извршено и 26 напада беспосадним пловилима и 24 осталих напада, у којима предњаче напади комбинованим дејством и наоружаним групама на скифовима или крафтовима.

Дакле, у нападима Хута оштећено је 46 бродова. Од оштећених бродова њих 27 било је са малим физичким оштећењима са могућношћу моменталног настављања пловидбе, 9 је било захваћено пожарима који су били локализовани и угашени и нису изазвали средња

и велика оштећења након гашења, 4 брода су била са средњим физичким оштећењима уз потребне оправке и асистенције, 5 бродова је било напуштено од стане посада, од којих су 3 потонула и 1 брод је био отет са посадом и транспортован у Јемен. Треба напоменути и да су изгубљена три живота у нападима, док је пар људи и повређено. Подаци су сумирани из *ACLEDB* базе података (*ACLEDB* 2024). У циљу бољег разумевања разорних ефеката дејстава Хута, у следећој табели биће приказани само бродови који су претрпели пожаре, средња и велика оштећења у нападима, док ће они бродови, који су претрпели мала физичка оштећења која нису утицала на њихов наставак пловидбе, бити изостављени. У табели ће бити наведени датуми када су бродови нападнути, називи бродова, заставе држава под којима плове, државе власника, врсте напада као и резултати истих (табела 1).

Табела 1: Оштећени бродови од новембра 2023. године

Датум	Име	Застава/ Власник	Врста напада	Резултати напада
19.11.2023.	Galaxy leader	Бахами/Острво Ман	отмица	брод отет са посадом
12.12.2023.	Strinda	Норвешка/ Норвешка	крстарећа ракета	пожар, без већих оштећења
15.12.2023.	MSC Palatium III	Либериа/ Швајцарска	балистичка ракета	пожар, без већих оштећења
15.12.2023.	Al Jasrah	Либериа/ Немачка	дрон	пожар, без већих оштећења
18.01.2024.	Genco picardy	Маршалска острва/САД	балистичка ракета	пожар, без већих оштећења
26.01.2024.	Marlin Luanda	Маршалска острва/УК	балистичка ракета	већи пожар, без већих оштећења
18.02.2024.	Rubymar	Белизе/УК	балистичка ракета	велика оштећења, продор воде, напуштен и потонуо 02. марта
22.02.2024.	Islander	Палау/ Либериа	балистичка ракета	пожар, једна особа повређена, без већих оштећења

04.03.2024.	MSC Sky II	Либериа/ Кипар	балистичка ракета	пожар, без већих оштећења
06.03.2024.	True Confidence	Барбадос/ Либериа	балистичка ракета	велика оштећења, троје погинуло, четворо повређено, <i>напуштен</i>
28.05.2024.	Laax	Маршалска острва/Грчка	балистичка ракета	средња оштећења, продор воде, једна особа повређена
08.06.2024.	Norderney	Антигва и Барбуда/ Немачка	балистичка/ крстарећа ракета	пожар, без већих оштећења
12.06.2024.	Tutor	Либериа/ Грчка	беспосадно пловило/ балистичка ракета	велика оштећења, продор воде, <i>напуштен и потонуо 18. јуна</i>
13.06.2024.	Verbena	Палау/Пољска	балистичка ракета	велика оштећења, <i>напуштен и потонуо 15. јуна</i>
23.06.2024.	Transworld Navigator	Либериа/ Грчка	беспосадно пловило	средња оштећења, пар повређених
20.07.2024.	Pumba	Либериа/ Сингапур	беспосадно пловило/ балистичка ракета	средња оштећења, пожар, рупа у трупу брода
21.08.2024.	Sounion	Грчка/Грчка	балистичка ракета/дрон	велика оштећења, пожар, оштећен мотор, брод <i>напуштен</i>
01.10.2024.	Cordelia Moon	Панама/ Бахами	беспосадно пловило	средња оштећења, оштећен баласни танк

01.10.2024.	Minoan Courage	Либериа/ Грчка	балистичка ракета	средња оштећења, пожар, оштећен мотор
-------------	-------------------	-------------------	----------------------	--

Извор: Обрада аутора.

ПОСЛЕДИЦЕ ПО МЕЋУНАРОДНУ
БЕЗБЕДНОСТ И ТРГОВИНУ

Напади Хута иницирали су да се САД са савезницима са једне стране, као и Европска унија са друге стране, укључе у новонасталу ситуацију формирањем нових операција у циљу заштите слободне пловидбе у Аденском заливу и Црвеном мору. Утицај напада на светску трговину је итекако постао видљив, а огледао се у обустави пловидбе кроз Суецки канал од стране појединих компанија до промена пловидбених рута око Рта добре наде, што је довело до већих трошкова и кашњења испорука.

Настанак операција *Prosperity Guardian* и *Aspides*

Новонастала ситуација, која је штетила међународној безбедности, слободи пловидбе и трговине, довела је до реакције међународне јавности чији су предводник биле САД. Амерички министар одбране Остин Лојд је 18. децембра 2023. године дао изјаву у којој је сумирао значај Црвеног мора као једног од кључних пловних путева за слободну међународну трговину, а да би земље које подржавају принцип слободне пловидбе морале да се удруже и зауставе нападе Хута на комерцијалне бродове у међународним водама, јер они угрожавају невинне људске животе и крше међународно право (US Department of Defense 2023).

Ово је резултирало настанком нове операције *Prosperity Guardian* са циљем заштите комерцијалних бродова од напада Хута, предвођене савезничком поморском коалицијом на чијем су се челу налазиле САД. Учешће је прихватило око 20 земаља, при чему неке анонимно, док је од арапских земаља једини Бахреин дао подршку (Notteboom et all 2024, 4). Одлучено је да ће се операција спроводити под окриљем Комбиноване оперативне групе 153 (*Combined Task Force 153-CTF 153*) за заштиту међународне пловидбе у Црвеном мору. Ова група је само једна од пет група којима управљају

Комбиноване поморске снаге (*Combined Maritime Forces-CMF*) са седиштем у Бахреину (CMF 2024). Мисија ове групе је усмерена на обезбеђивање слободне пловидбе за све земље као и на подстицање регионалне безбедности и просперитета (Pedroso 2024, 73). Од настанка операције, највећи број држава је давао само помоћ и подршку у обавештајно-извиђачком раду или на неким другим задацима, док су само поједине ангажовале и своје поморске снаге. Највише је било ангажовано, а и даље је, бродова америчке ратне морнарице (разарача, фрегата), док су бродови осталих држава, као што су Велика Британија, Француска, Данска, Холандија били повремено ангажовани (Kuehn 2024).

Кренувши већ утабаним стопама, Европска унија је проценила да је неопходно формирати ограничену операцију на мору (без вршења напада на копнене циљеве) и обезбедити подршку већ раније насталој операцији, са циљем заштите бродова од напада уз поштовање међународног права, права на самоодбрану и принципа неопходности и пропорционалности (Fernandes 2024, 133). Операција под називом *Aspides* је одобрена одлуком Савета Европске Уније 8. фебруара 2024. године при чему су дефинисани мисија операције са једногодишњим мандатом, финансије, седиште штаба, као и све оно што је битно за ангажовање (CFSP, 2024/583, art.1). Одлуком Савета Европске уније од 19. фебруара потврђена су правила ангажовања и мисија је званично покренута (CFSP, 2024/632, art.2). Одлучено је да ће бити ангажовано четири брода, од тога три фрегате и један мултифункционални брод за подршку. Најзапаженију улогу преузели су Италијани, Грци, Французи, Немци, Холанђани и Белгијанци, а од почетка мисије водећи бродови мисије били су холандски једном и италијански два пута (тренутно и даље) (Eunavfor Aspides 2024).

Ефекат дејства операција је значајан, нарочито ако се погледа статистика из Графикона 1, при чему се може закључити да су снаге обе операције учествовале у око 148 пресретнутих напада. Главни циљ операција ипак није био реализован, јер су Хути и даље наставили да нападају бродове, а пружање потпуне заштите свим бродовима није било могуће. Међутим, присуство ових снага итекако је утицало на повећање степена безбедности у Црвеном мору и Аденском заливу, јер би њихово непостојање засигурно довело до већег броја оштећених, напуштених и потопљених комерцијалних бродова.

Утицај на светску трговину

Црвено море јесте један од највећих светских међуокеанских трговачких путева ограничен Суецким каналом на северу и мореузом Баб ал-Мандеб на југу. Према Конференцији УН о трговини и развоју (United Nations Conference on Trade and Development), инструменту УН који се бави питањима трговине, инвестиција и развоја, око 12-15% глобалне трговине и око 30% контејнерског транспорта се одвија преко Црвеног мора и Суецког канала (UNCTAD 2024). Важност пловидбене руте показују и подаци Америчке управе за енергетске информације (*US Energy Information Administration*) и Лојдове листе обавештења (*Lloyd's List Intelligence*). Први подаци показују да је у просеку 8,8 милиона барела нафте дневно пролазило кроз мореуз Баб ел-Мандеб што је представљало око 8,7% глобалне дневне потражње за месец децембар 2023. године, док други подаци показују да је око 1500 комерцијалних бродова месечно пловило кроз Суецки канал пре почетка кризе у Црвеном мору (Noteboom et al 2024, 7).

Напади Хута успели су да утичу и угрозе глобалну поморску трговину. Последице ових напада јесу промењене пловидбене руте, повећане таксе возарина које су пошилиаоци, најчешће власници великих трговинских компанија, плаћали бродарским компанијама за услуге, али и поремећени глобални ланци снабдевања (Noteboom et al 2024). Услед промене пловидбених рута у периоду од децембра 2023. године до фебруара 2024. године дошло је до смањења укупног саобраћаја у Аденском заливу, Црвеном мору и Суецком каналу, а које је уочено у смањењу индикатора, тачније бруто тонаже³. У Аденском заливу је према истраживању забележен пад од 56% (са 4,83 на 2,13 милиона бруто тона) који је у фебруару нарастао на 71%, док је у Суецком каналу такође био забележен пад од 48% (са 4,40 на 2,27 милиона бруто тона) који је у фебруару нарастао на 62%. Најтеже је био погођен сектор контејнерског транспорта са падом од 91% у Аденском заливу и 74% у Суецком каналу. Насупрот томе, поморски саобраћај око Рта добре наде је порастао за 74% (Rodriguez-Diaz et al 2024, 5). Процене Института за светску економију у Килу (*Kiel Institute for the World Economy*) из октобра месеца ове године показују да поморски саобраћај још увек није нормализован, при чему је капацитет контејнерских бродова у Црвеном мору чак 63,6%

³ Бруто тонажа је нелинеарна мера унутрашње запремине брода.

мањи у односу на раније године (IFW 2024). Подаци компаније Марин Трафик (*Marrine Traffic*), која обезбеђује аналитику праћењем бродова, такође показују да је укупни саобраћај у Црвеном мору опао за 56% (Кауа 2024).

Промењене пловидбене руте довеле су и до додатних трошкова. Једна студија случаја показује да би се оперативни трошкови сваког брода услед промене пловидбене руте повећали за 18% услед кашњења, повећане потрошње горива због дуже руте око Рта добре наде али и због неопходних додатних безбедносних мера и ангажовања приватног обезбеђења (Rodriguez-Diaz et all 2024, 11). Повећане таксе возарина, као и увођење нових доплата од бродарских компанија, уколико се одлуче да плове Црвеним морем, јесу такође последице ових напада. Додатне наплате за пловидбу Црвеним морем, за непредвиђене случајеве, за прекид саобраћаја као и додатне наплате за ратни ризик за пошиљке из и за Израел постале су свакодневница (Noteboom et all 2024, 13).

Глобални ланци снабдевања уздрмани су горепоменути проблемима при чему је и обим трговине кроз Црвено море и Суецки канал смањен. Конференција УН о трговини и развоју проценила је да је од почетка напада Хута обим трговине кроз Суецки канал био смањен за 42% закључно са фебруаром ове године (UNCTAD 2024). База података Порт воч (*Port Watch*), коју води Међународни монетарни фонд у сарадњи са Оксфордским универзитетом, пратећи дневне податке обима трговине, показује да је последњег дана октобра просечан дневни обим трговине пао са 4,53 на 1,69 милиона тона, односно за 62,7% (Portwatch 2024).

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Хути, покрет наоружаних заиди шиитских муслиманских бораца, се од 2014. године боре за превласт у сунитско-муслиманској влади Јемена и противе страном утицају на владу. У циљу подршке Палестинцима, Хути су од новембра 2023. године започели са нападима на комерцијалне бродове повезане са Израелом у Црвеном мору и Аденском заливу. Ови напади подразумевали су лансирање балистичких и крстарећих ракета, употребу дронова, беспосадних пловила и других средстава. Хути су од стране САД у јануару текуће године окарактерисани као специјална терористичка група због

својих дејства, док са друге стране ЕУ, Уједињене нације и остале државе света их сматрају само побуњеницима.

Последице терористичких дејстава Хута су итекако видљиве и далекосежне. Статистички подаци који су сумирани и представљени у графиконима показују да је 46 бродова оштећено од почетка напада, односно за годину дана, што би било скоро четири брода месечно у просеку, или један брод недељно. Напуштени и потонули бродови, као и људске жртве осликавају разоран ефекат дејства Хута, као и одсуство било какве емпатије што се тиче могућих последица. Смањен број дневних пролазака кроз Суецки канал, Црвено море и Аденски залив, повећани трошкови такси возарина и новонастале таксе, пад обима трговине на дневном и месечном нивоу, али и поремећај глобалних ланаца снабдевања директне су последице терористичких дејства Хута.

Новонастале мисије покренуте од стране САД и Европске уније успеле су донекле да побољшају ситуацију и повећају степен безбедности у овом региону, али нико са сигурношћу не може рећи да ће сви бродови бити заштићени. Прикупљени подаци управо то показују. И поред пратње и заштите комерцијалних бродова од стране ових мисија, не могу се сви напади спречити, а самим тим ни потенцијална мала, средња и велика оштећења бродова. Ово имплицира да је једини безбедан начин да се ова пловидбена рута заобиђе око Рта добре наде што је добар део бродарских компанија већ урадио. Ови подаци јако забрињавајуће делују с обзиром да су се пре октобра 2023. године пловидба и трговина у Црвеном мору одвијале најнормалније. Нормализација пловидбе и трговине у овом региону зависиће у многоме од завршетка сукоба Израела и Хамаса, али се крај тренутно не назире.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Андрић, Јасмина, и Митар Ковач. 2021. „Савремени тероризам као претња безбедности.” *Безбедност* 63 (2):107–121. doi:10.5937/bezbednost2102107A.
- Боланча, Драган, Петра Амицић-Јеловчић. 2018. „Правни оквир борбе против поморског тероризма са посебним освртом на обалску стражу Републике Хрватске.” *Поредбено поморско право* 57 (172):355-406. doi:10.21857/yrvgqtkrn9.

- Мијалковић, Саша. 2018. *Национална безбедност (четврто допуњено и измењено издање)*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.
- Стајић, Љубомир. 2015. *Основи система безбедности са основама истраживања безбедносних појава*. Нови Сад: Правни факултет Универзитета у Новом Саду.
- Armed Conflict Location & Event Data [ACLED]. 2024. *Red Sea Attacks Dashboard*. United States of America: Armed Conflict Location & Event Data.
- Ahmed, Burhan. 2024. "Houthi Media: A Study in Ideological Warfare." *Saana Center*. 5 June 2024. <https://sanaacenter.org/publications/analysis/22797>.
- Alasrar, Abo Fatima. 2022. "The Houthis' war and Yemen's future." *Middle East Institute*. 23 September 2022. <https://www.mei.edu/publications/houthis-war-and-yemens-future>.
- Al-Sallal, Yousef 2024. "The Houthi Rebel Movement: Analysis on the Role of Wartime Social Order, Legitimacy and Greed in the Houthi Rebel Resilience in Yemen between 2017 and 2023." MA thesis. Utreht University.
- Anshori, Ahmad B. and Basyir Arif. 2024. "The Ambivalence of The United States In Returning The Houthis As Global Terrorists." *Journal of Terrorism Studies*: 6 (1): 1–13 doi: 10.7454/jts.v6i1.1074.
- Atanisau, Mirela. 2019. "Yemeni Houthi - Insurgent Or Terrorist Movement?." In *International Scientific Conference Strategies XXI. The Complex and Dynamic Nature of the Security Environment*, eds. Florian Cîrciumaru and Cristina Bogzeanu, 23–46. Bucharest: Carol I National Defence University Publishing House.
- BBC. 2024. "Izrael i Palestinci: Ko su jemenski pobunjenici Huti i zašto napadaju brodove." 18. oktobar 2024. <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-67776386>.
- Blomberg, Charlie. 2022. "The Proxy Goes Both Ways: Digital Propaganda of Yemen's Houthi Movement." *The Political Science Review*, 7: 66–91. doi: 10.21974/k13c-8c33.
- Byman, Daniel, and Emma McCaleb. 2023. "Understanding Hamas's and Hezbollah's Uses of Information Technology." *Center for Strategic and International Studies (CSIS)*. 01 July 2023. <http://www.jstor.org/stable/resrep52622>.

- Chalk, Peter. 2008. *The Maritime Dimension of International Security*. Santa Monica: RAND Corporation.
- Combined Maritime Forces. 2024. "CTF 153: Red Sea Maritime Security". *Combined Maritime Forces*. 09. November 2024. <https://combinedmaritimeforces.com/ctf-153-red-sea-maritime-security/>.
- Council Decision (CFSP) 2024/583 of 8 February 2024 on a European Union maritime security operation to safeguard freedom of navigation in relation to the Red Sea crisis (EUNAVFOR ASPIDES) (CFSP) 2024/583, *OJ L* 2024/583, 12.02.2024, *ELI*: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/583/oj>.
- Council Decision (CFSP) 2024/632 of 19 February launching the European Union maritime security operation to safeguard freedom of navigation in relation to the Red Sea crisis (EUNAVFOR ASPIDES) (CFSP) 2024/632, *OJ L* 2024/632, 20.02.2024, *ELI*: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/632/oj>.
- Council Decision (CFSP) 2024/2056 of 26 July 2024 updating the list of persons, groups and entities covered by Common Position 2001/931/CFSP on the application of specific measures to combat terrorism, and repealing Decision (CFSP) 2024/332, *OJ L* 2024/2056, 26.07.2024, *ELI*: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2056/oj>.
- Dokman, Tomislav, Maja Kuzelj and Dario Malnar. 2018. "Weaponization of social media—perception of postgraduate doctoral students." *Polemos* 21 (41): 133–150.
- Dopelt, Karen and Nourit Houminer-Klepar. 2024. "War-Related Stress among Israeli College Students Following 7 October 2023 Terror Attack in Israel." *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education* 14:2175–2186. doi:10.3390/ejihpe14080145.
- Fernandes, Mario Joao. 2024. State's reactions to attacks by Houthis as a testbed for the use of force against non-State actors. *e-Publica* 11(2):104–141. doi: 10.47345/v11n2art5.
- Garett, Nada and Mattisan Rowan. 2022. "Who are Yemen's Houthis?." *Wilson Center*. 7 July 2022. <https://www.wilsoncenter.org/article/who-are-yemens-houthis>.
- House of Commons Library. 2024. "UK and international response to Houthis in the Red Sea 2024." *UK Parliament*. 30 July 2024. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9930/>.

- IMO. 2005. "Convention 2005 and Protocol to the convention for the suppression of unlawful acts against the safety of maritime navigation." 14 October 2005. https://www.classnk.or.jp/hp/pdf/activities/statutory/isps/IMO/isps_imo_sua%20covention%20and%202005%20protocol%20text_20051101.pdf.
- Kaya, Erkul Nuran. 2024. "Red Sea trade sees historic decline amid rising tensions in Middle East." *Anadolu Ajansi*. 07 October 2024. <https://www.aa.com.tr/en/economy/red-sea-trade-sees-historic-decline-amid-rising-tensions-in-middle-east/3354345>.
- Kiel Institute for the World Economy [IFW]. 2024. "Daily number of container ship ships in the Red Sea." 24 October 2024. <https://www.ifw-kiel.de/topics/international-trade/kiel-trade-indicator/>.
- Kuehn, John. 2024. "The U.S. Navy is at War: The United States' Quasi-Naval War with Yemen's Houthis." *Expeditions with MCUP* 2024: 1-15. 14. May 2024. <https://muse.jhu.edu/article/928399>.
- Maity, Rick, Harendra Kumar, Arkadeep Dhali, Jyotirmoy Biswas and Bharat Kumar. 2024. "The ongoing Israel-Hamas conflict: a humanitarian health crisis." *Annals of Medicine & Surgery* 86(8):4313–4315. doi: 10.1097/MS9.0000000000002242.
- Maritime Security Centre: Horn of Africa [MSCHOA]. 2024. *MSCHOA and maritime domain awareness. How?* Brest: Maritime Security Centre: Horn of Africa.
- Mohsen, Rashid. 2024. "The Houthis' Media Machine Is Going Global." *Foreign Policy*. 27 March 2024. <https://foreignpolicy.com/2024/03/27/houthis-yemen-social-media-israel-hamas-gaza-war-red-sea-attacks/>.
- Nazir, Tahir. 2024. "Terrorist Threats To Maritime Navigation And Ports: Risk Assessment And Prevention Strategy." *Terrorism Issues* 8: 3-14.
- Notteboom, Theo, Hercules Haralambides and Kevin Cullinane. 2024. "The Red Sea Crisis: ramifications for vessel operations, shipping networks, and maritime supply chains." *Maritime Economics & Logistics*, 26:1–20. doi: 10.1057/s41278-024-00287-z.
- Pedrozo, Raul. 2024. "Protecting the Free Flow of Commerce from Houthi Attacks off the Arabian Peninsula." *International Law Studies*, 103(49): 49–70.
- Porter, Hannah. 2024. "Houthi Propaganda Finally Reaches Global Audiences." *Italian Institute For International Political Studies*.

- 15 February 2024. <https://www.ispionline.it/en/publication/houthi-propaganda-finally-reaches-global-audiences-163934>.
- Portwatch. 2024. "Suez Canal: Transit Trade Volume." 31 October 2024. <https://portwatch.imf.org/pages/573013af3b6545deaeb50ed1cbaf9444>.
- Pulkkinen, Tomi. 2017. "Yemen and the Houthi Rebellion in the Context of the Global War on Terror." *History in the Making* 10 (5): 27–53.
- Riedel, Bruce. 2017. "Who are the Houthis, and why are we at war with them?" *Brookings*. 18 December 2017. <https://www.brookings.edu/articles/who-are-the-houthis-and-why-are-we-at-war-with-them/>.
- Rodriguez-Diaz, E., Juan Ignacio Alcaide and Ruth Garcia-Llave. 2024. "Challenges and Security Risks in the Red Sea: Impact of Houthi Attacks on Maritime Traffic." *Journal of Marine Science and Engineering* 12(11):1900. doi: 10.3390/jmse12111900.
- Shahid, Mubashar Hassan, and Rizwan Zeb. 2024. "Treading turbulent waters: Pakistan's readiness to the looming threat of maritime terrorism". *Margalla Papers* 28 (1):211-25. doi:10.54690/margallapapers.28.1.249.
- Smolič, Žiga. 2020. "Spregleđani upor Božjih partizanov: Hutiji in državljanska vojna v Jemnu." *Anthropos*, 52 (1/2): 133–157.
- UNCTAD. 2024. Red Sea, Black Sea and Panama Canal: UNCTAD Raises Alarm on Global Trade Disruptions. 26 January 2024. <https://unctad.org/news/red-sea-black-sea-and-panama-canal-unctad-raises-alarm-global-trade-disruptions>.
- United Kingdom Maritime Trade Operations [UKMTO]. 2024. *Warning product list*. Dubai: United Kingdom Maritime Trade Operations.
- United Nations Security Council [UNSC], S/RES/2722 (2024), Resolution 2722 (2024) Adopted by the Security Council at its 9527th meeting, on 10 January 2024.
- United Nations Security Council [UNSC], S/RES/2739 (2024), Resolution 2739 (2024) Adopted by the Security Council at its 9672th meeting, on 27 June 2024.
- US Department of Defense. 2023. "Statement from Secretary of Defense Lloyd J. Austin III on Ensuring Freedom of Navigation in the Red Sea." *U.S. Department of Defense*. 18 December 2023. <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/3621110/statement-from-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-on-ensuring-freedom-of-n/>.

- Widodo, Pujo, Nandini, Syamsul Maarif and Syamsunasi. 2024. "The Red Sea Crisis: Implications of the Houthi Attack on Maritime Trade and Global Security." *International Journal of Humanities Eduaction and Social Sciences*, 4(1):151–158.
- Zeidan, Adam. 2024. "Houthi Movement." *Brittanica*. 17 October 2024. <https://www.britannica.com/topic/Houthi-movement>.

Stefan Rašović*

Serbian Armed Forces, River flotila, Belgrade

Nikola Slavković**

Serbian Armed Forces, River flotila, Belgrade

TERRORIST ACTIVITIES OF YEMEN'S HOUTHIS IN RESPONSE TO ISRAEL'S MILITARY ACTIONS AND CONSEQUENCES FOR INTERNATIONAL SECURITY AND TRADE

Resume

The Houthis (Ansar Allah) are a militant movement that cultivates a Zaydi form of Shiism and originate from Saad, a province in northern Yemen. Since 2014, they have been engaged in a civil war, fighting for supremacy in Yemen. The Hamas attack on Israel on October 7, 2023, marked the beginning of a new war in the Middle East. The Houthis immediately supported Hamas after the attack, and following Israel's retaliation and the launch of its military operation, they announced that they would target military and commercial vessels linked to Israel in any way, sailing through the Gulf of Aden and the Red Sea. The fundamental assumption of this paper is that the actions of the Houthis constitute acts of terrorism, with consequences for international security and trade being far-reaching. The aim of this paper is to analyze the Houthis activities, as their response to Israel's military actions, and with the aim of providing support to the people of Palestine, while noting that, as of January 2024, they have been characterized as a special designed terrorist by the United States. In the first part of the paper, a conceptual definition of terrorism and maritime terrorism will be given, while in the second part the emphasis will be on explaining the origin of this movement,

* E-mail address: stefanroyalcrowns@gmail.com; ORCID: 0009-0007-5318-0016.

** E-mail address: nikola.slavkovic97@gmail.com; ORCID: 0009-0000-9502-5128.

their participation in the civil war, as well as answering the question of whether they are terrorists or rebels. The third part of the paper will analyze the reaction of the Houthis to Israel's military actions, which are a consequence of the attacks by Hamas, as well as the chronology and description of their attacks since November 2023. The last part of the paper will show the consequences for international security and trade, as well as the way the world responded to the actions of the Houthis, in the form of the creation of two operations, Prosperity Guardian and Aspides.

Keywords: Houthis, terrorism, The Red Sea, The Gulf of Aden, sailing, international security, trade

* Овај рад је примљен 30. новембра 2024. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 7. фебруара 2025. године.